

Domácí okna

Windows ME neboli Windows Millennium Edition jsou zcela teoreticky poslední verzí Windows založenou na původní větvi DOS-Windows vývoje. Jsou tak nástupníkem Windows 98 (či Windows 98 SE alias Second Edition) a měly by uživatele (či spíše spotřebitele, jak se v poslední době často uvádí) připravit na budoucí přechod na jednotné Windows, založené na pokračování Windows 2000, ale určené pro již zmiňované “spotřebitele”.

Krátce a prostě, Windows ME jsou určeny pro domácí použití, zatímco Windows 2000 jsou určeny zejména pro podnikání. Tomu také odpovídají některé schopnosti či možnosti.

Instalace

Na instalaci nevidíte nic objektivního, je to starý známý dialog z Windows 98, nikdy nekončící kopírování souborů. A v mém případě i překvapivě řada informací o chybějících souborech. Zda to bylo tím, že nešlo o běžný “prodáváný” CD, ale o jeden z prvních oficiálních CD uvolněných mezi novináře, těžko říct. Každopádně jsem s napětím očekával, zda se mi Windows ME podaří nakonec spustit.

Pokud při instalaci zvolíte Custom volbu a aktivujete všechny zaškrťovací políčka u všech komponent, připravte se na zhruba 470 MB instalovaných programů. Úměrně dlouho tak budete sledovat instalační obrazovku. Po 20 – 30 minutách se dočkáte prvního restartu počítače a čeká vás zbytek instalace, nyní již ve Windows ME, kdy se budou instalovat zejména ovladače a některé další záležitosti. Zde se připravte na dalších zhruba 10 minut, další restart, a dalších 10 – 20 minut pro instalaci plug and play a finální nastavení pracovní plochy a programů.

Instalovat můžete po startu v MS-DOS režimu; tehdy budete vlastně instalovat novou kopii Windows ME i v případě, že na počítači již jsou starší Windows. Pokud spustíte instalační program ze svých původních Windows, budete moci provést migraci svých původních Windows (a nastavení včetně migrace již instalovaných programů) do Windows ME.

Staronové Windows

Po prvním spuštění najdete staré známé prostředí. Navenek se toho ve Windows ME příliš mnoho nezměnilo, zůstává vše, co důvěrně znáte z Windows 98 (a také z Windows 95). Případný přechod z řady 98 na ME je tak prakticky bezbolestný, uživatel na první pohled ani nepozná změnu.

Novinek se uživatel pochopitelně dočká. Jedná se zejména o různá malá vylepšení uživatelského rozhraní – nové jsou například dialogy pro otevírání a ukládání souborů (a jsou shodné s prostředím Windows 2000), nové je i automatické ukazování možných jmen souboru ihned po napsání části jména (pokud existují jména začínající stejně). Mnoho nového ovšem také přináší Internet Explorer 5.5, který je automaticky součástí Windows ME.

Nové věci ve Windows ME tak nejsou vidět na první pohled – nový bude pro některé uživatele i systém Nápovědy, ta se také sjednotila na poslední verzi Microsoft HELP prostředí.

Kontroverzní novinkou bude i chování některých “oken”. Pokud se například rozhodnete otevřít “My Computer – C drive”, zjistíte, že vlastně nic neukazuje. A pokud chcete, aby ukazoval, musíte si o to říct. Stejným způsobem bude zůstat skryt obsah řady složek; například složka, kam jste nainstalovali Windows ME, se bude bránit zobrazení obsahu (ten se opět objeví až poté, co kliknete na k tomu určený odkaz). Podobně se chovají všechny novější verze operačních systémů Microsoftu. Snaží se totiž předejít problémům u nezkušených a obyčejných uživatelů, kteří mohou nechtěně smazat či otevřít něco, co by rozhodně neměli.

Podobně “uživatelsky přítulně” se bude ale také chovat například Control Panel, který se poprvé otevře v poněkud okleštěné podobě a nabídne více vysvětlivek než ikoněk. Ke klasickému vzhladu se pochopitelně lze opět dostat, stačí klepnout na link k tomu určený.

Ohledy na “obyčejné” uživatele pochopitelně pokračují ve stylu, který Microsoft již dříve zahájil tažením za “My Documents” názvy. S příchodem multimédií se tak právě “My Documents” složka začíná postupně drobit na další podsložky určené k ukládání obrázků či videozáznamů. Pro uživatele Windows 2000 či Office 2000 to ostatně není nic nového, na tento pohled Microsoftu na jejich vlastní data si buď již zvykli, nebo si jej stejně pokaždé přepracují podle svého.

Uživatelská "přítulnost" pokračuje i s ohledem na potřebu pomoci v případě problémů. Nová aplikace pojmenovaná System Information tak sdružuje původní a známé "MSINFO" s nápovědou a řadou ukázek. Stejná aplikace je nyní navíc použita jako klasická nápověda (START->Help).

Ve Windows ME pochopitelně najdete i všechny oblíbené drobnosti z původních Windows – například Desktop Themes (pochopitelně doplněné o některé nové). Nechybí ani spořiče obrazovky – mezi nimi ostatně najdete jeden nový, nazvaný "My Pictures Screen Saver" – nedělá nic jiného, než že za pomoci různých efektů umísťuje na obrazovku postupně obrázky uložené ve složce "My Pictures".

Staronovou novinkou je i přítomnost utility Disk Cleanup – ta může být užitečná, pokud zjistíte, že se vám nedostává místa na disku. Umožňuje totiž odstranit nepotřebné věci. Zkrátka nepřijdete, ani pokud budete chtít dva Windows ME počítače propojit sériovým kabelem, Direct Cable Connection je stále přítomno.

Vylepšena byla i podpora "síťování", pochopitelně s větším ohledem na koncového spotřebitele (či domácího uživatele). Doplněno bylo několik "kouzelníků" usnadňujících zprovoznění domácí sítě – Home Networking Wizard dokonce umožňuje vytvořit disketu, tu potom můžete použít pro Windows 95/98 počítače pro spojení do sítě s vaším Windows ME "centrálním" počítačem. Pokud vás zajímá trochu víc technologie, možná jedna zajímavost – TCP/IP podpora ve Windows ME je totožná s tou ve Windows 2000.

Přece jen některé úplné novinky

Windows ME samozřejmě obsahují některé zcela nové věci, které Windows 98 neobsahovaly a ani ve Windows 2000 je občas nenajdete.

Příkladem může být Windows Movie Maker, nová aplikace určená ke stříhu a přípravě videosekvencí, a s tím související Windows Image Acquisition – to zůstává poněkud skryto, ale znamená to, že Windows ME mohou snadno a volně komunikovat se skenery či digitálními kamerami. Pro ty, kdo jsou spíše na hudbu, je součástí Windows ME pochopitelně Microsoft Windows Media Player (slouží samozřejmě také k přehrávání videa) – verze 7 je dostatečně divoká, aby mohla být součástí produktu určeného pro spotřebitele.

O některé nové (či přepracované) věci byly nakonec obohaceny i různé systémové utility. Poměrně zajímavou a užitečnou záležitostí bude určitě System Restore – Windows ME při každé instalaci či změně parametrů "sejmou" obrázek aktuálního stavu systému a zachovají jej. Pokud uživatel chce, může si také sám kdykoliv sejmut aktuální stav a uložit a kdykoliv později se pomocí System Restore vrátit zpět k uloženému stavu.

Windows ME jsou stejně jako Windows 2000 doplněny o službu Automatic Update. Ta pochopitelně počítá s existencí internetu a právě pomocí připojení k internetu umožňuje napojení na službu Windows Update na microsoftském webovém serveru. V případě, že se objeví nové doplňky či opravy pro Windows ME, může být uživatel upozorněn a poté může vše potřebné nainstalovat, případně nechat Windows ME, aby instalaci provedly samostatně. V době, kdy se množí bezpečnostní díry, je podobná služba vítaná. Na druhou stranu je nevídaná případná automatizace tohoto procesu bez vědomí uživatele – může být zdrojem mnoha kontroverzí.

Každopádně příjemnou novinkou je, že Automatic Update může automaticky provést kontrolu a upozornit na novinky.

Uživatelé notebooků, ale i desktopových počítačů potěší hibernace pomocí volby Hibernate v Control Panelu pro správu napájení. Odložení celé paměti na disk, rychlé vypnutí a při novém zapnutí počítače velmi rychlé natažení všeho z odložených dat je vítaným zpestřením jinak poměrně dlouhého startu počítače s Windows ME.

Různé zajímavosti a postřehy

Z Windows ME nevymizel ani známý DriveSpace3. Jediné, co s ním ovšem můžete dělat, je používat jej na floppy disky. Druhou možností je používat komprimované složky. Ty ovšem ve skutečnosti nejsou ničím jiným než skutečnými soubory .ZIP (v aplikaci Průzkumník budou zobrazovány jako složka, ale pokud půjdete přímo na MS-DOS prompt, zjistíte, že jsou to skutečně ZIP soubory).

Pokud byste ovšem hledali například takovou komprimaci, jakou znají uživatelé Windows NT a Windows 2000 (tj. skutečně na souborové i diskové úrovni), ve Windows ME ji nenajdete.

Zajímavou novinkou je i možnost kódování (Encryption) – ta se ovšem týká pouze komprimovaných složek a zjevně opět využívá možností komprimátoru ZIP. Ten již dlouho umožňuje opatřit soubor ZIP heslem.

Užitečnou novinkou je Internet Connection Sharing – pokud tak budete mít doma několik počítačů, můžete jeden z nich připojit k internetu (přes modem, ISDN modem, kabelový modem či

jakkoliv jinak) a využít jej jako bránu připojující i ostatní počítače k internetu.

Uživatelé programů Internet Explorer a Outlook Express (oba jsou součástí Windows ME ve verzích 5.5) možná zajásají nad programem Windows Internet Migration – ten umožní duplikovat nastavení těchto dvou programů na další počítač.

Poněkud skryta budou i některá technicky orientovaná vylepšení – například ochrana důležitých systémových souborů před nechtěnou změnou (například přepsáním starších verzí). Tuto službu ostatně nyní nabízejí i Windows 2000 a jde o dlouho chtěnou věc.

Ve složce Games (hry) se objevila ve Windows ME řada úplně nových her. Nejzajímavější na nich je, že některé z nich mají názvy začínající slovem "Internet" – neznámá to nic jiného, než že jde o hry pro více hráčů, které můžete hrát s někým na druhém konci světa. Co se týče podpory pro hry jako takové, Windows ME jsou vybaveny DirectX 7.1 – hry vyžadující režim DOS ovšem fungovat nebudou (viz níže, DOS prostě není). S čím si zato budete moci vyhrát, je DirectPlay Voice (pokud jej ovšem hra podporuje), pomocí kterého budete moci komunikovat s dalšími hráči.

Ve Windows ME najdete i WebTV for Windows, ovšem prozatím je praktické využití této technologie v našem prostředí sporadické. A nejde zase až tak o novinku, podobné věci se totiž objevovaly i v předchozích verzích Windows 98.

Zkrátka nepřijdete, ani pokud máte v oblíbě příkazovou řádku, `command.com` je stále přítomen (a na ver ukazuje Windows Millennium [Version 4.90.3000]). Co ale nenajdete, je "Restart in MS-DOS" v menu ShutDown – to obsahuje jenom ShutDown, Restart a dvě "nové" volby – Stand By (uspání počítače) a Hibernate (vypnutí počítače s odložením obsahu paměti pro zpětné rychlé spuštění).

Ani F8 při startu systému nezůstalo zapomenuto – umožňuje zvolit mezi "Logged" (vše o startu se zaznamenává do souboru), "Safe-Mode" (bezpečnostní režim umožňující zpravidla napravit problém) a "Step-by-step confirmation" (systém se bude na všechno ptát, takže můžete vybrat, co chcete spustit a co nechcete). Pochopitelně není k dispozici start v režimu "MS-DOS".

Až vše nainstalujete a odzkoušíte, nezapomeňte se podívat zpět na instalační CD – najdete na něm ještě nějaké další drobnosti.....

A co problémy?

Problémy? Ty jsou přece již takřka nedílnou součástí jakéhokoliv hardwaru a softwaru. Ani ve Windows ME jich nebudete ušetřeni.

Windows ME jsem pro účely této recenze testoval na značkovém notebooku a problémů bylo hned několik. Ovladače pro IrDA port se odmítaly spustit (a dožadovaly se nové verze), stejně tak se odmítala správně zprovoznit grafická karta (výsledkem bylo omezení rozlišení a hloubky barev) – nešlo přitom o žádný hypermoderní a hypernový notebook, ale o osvědčený a několik měsíců starý model. Na druhou stranu, pozitivní část, nebyl žádný problém s jiným hardwarem a ani se sloty PC-card (PCMCIA).

Špatně dopadla i snaha o vyzkoušení Stand By – notebook se sice uspal, při pokusu o probuzení se pravděpodobně probudil, ale displej zůstal černý. Jediné, co pomohlo, bylo vypnutí natvrdo. Je velmi dobře možné, že to souvisí s problémem ovladače pro grafickou kartu.

Nepovedlo se ani počítač hibernovat, námitka systému "Closed Caption Decoder cannot enter in low power state" byla sice vysvětlením, ale nevedla k pochopení, co to vlastně je, a už vůbec ne k tomu, co s tím udělat, aby hibernace šla provést.

Co by asi eventuálně pomohlo, bylo využití Ctrl+Alt+Del – to totiž při prvním stisku spouští malý "Task Manager" (umožňující totéž co v předchozích verzích Windows), ale po stisku dalším se postará o restart počítače.

Protože Windows ME mají i některé vnitřní změny, může se snadno stát, že ovladače pro Windows 95/98, doposud spokojeně fungující, prostě fungovat nebudou – množina dodaných ovladačů je ovšem, jak to už u Windows 9x bývá, velmi široká. Problémy tedy můžete spíše očekávat tam, kde už v podstatě byly – u špatně napsaných ovladačů exotického hardwaru.

Problém může vzniknout i tam, kde byl doposud vyžadován nějaký ovladač v "Real Mode" DOS režimu (zpravidla takový, co se instaloval v CONFIG.SYS). Windows ME totiž původní DOS odstraňují (proto také do něj nemůžete provést restart). Výsledkem odstranění tohoto pohrobka minulosti je pochopitelně i větší spolehlivost Windows ME. Vedlejším efektem ovšem může být problém s některými aplikacemi DOS a nakonec i s některými aplikacemi Windows.

Upgradovat, či neupgradovat?

V současnosti máte dvě možnosti, kam se z Windows 95/98 vydat – buď cestou k Windows 2000, nebo cestou přes Windows ME k budoucímu produktu "Whistler". Odpověď sice není jednoduchá, na druhou stranu ale existuje několik podnětů ke snadnému rozhodování.

Windows ME jsou stále stejně málo náročné na hardware (a hlavně na paměť). Vcelku nebudete mít problém je provozovat na 32 MB paměti, což u Windows 2000 Professional už problém rozhodně bude. Jsou i méně náročné na výkon procesoru a budou tak uživateli lépe "reagovat" na poněkud méně výkonnostně vybavených strojích. Přesto bych doporučil jako minimální velikost paměti 64 MB (máte-li stroj s menší pamětí, nespěchejte pryč od Windows 95 či Windows 98).

Proto pokud chcete upgradovat z Windows 95/98, mohou být Windows ME docela rozumnou "mezicestou", než za rok (či dva) dorazí nová generace operačních systémů Windows (patřících již do rodiny .NET).

Daniel Dočekal